

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 51

2/2017

Päťdesiat rokov environmentálnej tlače

Päťdesiat rokov. Z pohľadu vývoja krajiny je to zanedbateľný míľnik. Z pohľadu ľudského života je to zrelý vek. Z pohľadu vydávania environmentálnej tlače je to úctyhodná dĺžka, ak si uvedomíme, že prežilo nepriaznivé spoločenské okolnosti a rušnú vedeckú históriu. Je to ten druh tlače, ktorý v istých momentoch patril aj medzi nechcené, pretože poukazoval na rozpory ľudskej spoločnosti s prírodou, krajinou, životným prostredím.

Medzi environmentálnu tlač s päťdesiatročnou tradíciou patrí časopis *Životné prostredie* s podtitulom *Revue pre teóriu a starostlivosť o životné prostredie*. Jeden z mála časopisov, ktorý počas celej doby vychádzania nezmenil svoj názov. Prísť na takúto myšlienku – založiť časopis – a na tú dobu s provokačným názvom určite nebol počin neuvážžený, ale premyslený, rozvážny čin hodný obdivu. Existujú vedecké a odborné časopisy, ktoré už dávno dosiahli abrahámoviny (päťdesiatku) a niektoré sa blížia aj k „matuzalemskému veku“, ale tento časopis je predsa len v niečom iný. Poukazoval, poukazuje a snáď aj bude poukazovať na páľčivé problémy životného prostredia. Možno v čase vzniku profesor Milan Ružička ani nepredpokladal, akým smerom sa problematika v časopise, resp. životnom prostredí bude posúvať, koľko nových problémov sa vynorí (klimatická zmena, environmentálna politika, environmentálne manažérske systémy, ekosystémové služby, geografické informačné systémy, geneticky modifikované organizmy, biologická bezpečnosť a pod.), ktoré v minulosti boli nepoznané. Toto „nové smerovanie“ v oblasti životného prostredia nemožno pokladať za pokrok, ale často za neschopnosť riešiť problémy, ktoré sa nabaľujú, a tak podmieňujú vznik nových, ktoré zaťažujú krajinu a ktoré už nestačíme riešiť, i keď o nich vieme. Ako ďalej postupovať? Aké východiská hľadať?

Zoberme si napríklad názvy monotém prvého ročníka z roku 1967: *Problémy tvorby a ochrany životného prostredia, Krajina, Bývanie, Svetlo, Zdravie – spoločnosť – prostredie*. V tej dobe to boli odvážne témy, v dnešnej sú bežné, i keď stále aktuálne. V čom sa znížila naliehavosť problémov niektorých tém, ktoré boli pertraktované v počiatkových ročníkoch časopisu, ako napr. *Životný štýl* (č. 6/1969), *Urbanizácia a občan* (č. 4/1970), *Znečistené ovzdušie* (č. 5/1971) alebo *Stres* (č. 5/1975)? Asi v ničom alebo v nemožnom. To, čo sme v č. 5/1967 nazvali jednoducho ZDRAVIE, sme neskôr pomenovali *Zdravie pre všetkých do roku 2000* (č. 4/1988) a v nedávnych ročníkoch už s prívlastkami *Životné prostredie a zdravie* (č. 5/1996), *Environmentálne zdravie* (č. 3/2002) a *Impakt životného prostredia na ľudské zdravie* (č. 4/2008). ZDRAVIE je stále pretrvávajúci problém, ale pohľad na tento problém sa rozširuje tak, ako sa hromadia problémy životného prostredia.

A na záver: *Quo vadis časopis Životné prostredie?* V tiráži časopisu je napísané, že ide o recenzovaný časopis zameraný na aktuálne teoreticko-metodologické a praktické otázky krajinné-ekologického a environmentálneho výskumu. Je určený predovšetkým vedcom, odborníkom, pedagógom, ale podľa nás aj študentom a odbornej verejnosti na Slovensku a v Česku. To je hlavný cieľ a poslanie tohto časopisu. Nejde o scientometrický časopis, nepoužíva svetový jazyk, ale plní „len“ úlohu regionálneho a národného formátu. Snahou redakcie je síce zaradiť tento časopis do medzinárodných databáz, i keď vidíme v tom určité úskalie, a tiež osloviť nielen slovenských a českých autorov, ale aj inonárodných, aby uverejňovali príspevky v anglickom jazyku. Nechceme, aby tieto dva posledné fakty zohrali niekedy rozhodujúcu úlohu pri jeho zrušení. Konečne máme akademickú slobodu a smer výskumu si doslova môžeme riadiť sami. Na založenie časopisu vytvorila Slovenská akadémia vied priaznivé prostredie, tak nech teraz to isté (nie síce životné) prostredie nesiahne na jeho zrušenie. Práve Akadémia by nás mala podporovať v tom, aby sme tému životného prostredia propagovali a šírili naďalej.

Tatiana Hrnčiarová

Obsah

M. Ružička: Jubilujúci časopis venovaný životnému prostrediu.....	67
J. Klinda: Životné prostredie päťdesiat rokov pomáha životnému prostrediu.....	69
J. Klinda: Vývoj environmentálnej periodickej tlače na Slovensku.....	75
A. Buček, J. Lacina, V. Štěpánek: Krajina a krajinná ekológia v časopise Veronica.....	79
J. Kolejka: Environmentální publikační aktivity bývalého Geografického ústavu ČSAV v Brně.....	83
T. Hrnčiarová: Environmentálne orientované publikácie na Ústave krajinej ekológie SAV.....	86
V. Ira: Príspevok Geografického časopisu k starostlivosti o životné prostredie.....	93
M. Janák, V. Šefferoval Stanová, M. Chrenková: Environmentálne orientovaná publikačná činnosť DAPHNE – Inštitútu aplikovanej ekológie.....	97
D. Kollár: Prírodné a kultúrne dedičstvo v časopise Krásy Slovenska.....	101

Kontakty

Environmentálne periodické a neperiodické publikácie na vybraných pracoviskách.....	105
M. Boltížiar, P. Eliáš: Edičná činnosť Slovenskej ekologickej spoločnosti pri SAV.....	106
E. Kočická, L. Miklós: Budovanie environmentálnej tlače na Technickej univerzite vo Zvolene.....	108
E. Michaeli: Environmentálne orientované publikačné výstupy na Prešovskej univerzite v Prešove.....	112
J. Supuka: Ekologicko-environmentálne orientovaná vydateľská činnosť vo výskume a vzdelávaní na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre.....	114
J. Hreško: Najnovšie publikačné aktivity na Katedre ekológie a environmentalistiky Fakulty prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.....	117
M. Boltížiar: Periodická edičná činnosť Katedry geografie a regionálneho rozvoja Fakulty prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.....	118
J. Ladomerský: Časopisy Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici s problematikou životného prostredia.....	120
M. Kozová, D. Blahútová, I. Tomčíková: Environmentálna tlač na Katoľickej univerzite v Ružomberku.....	121

Tribúna

Ako vnímajú časopis Životné prostredie jeho členovia redakčnej rady?.....	124
---	-----

Contents

M. Ružička: Jubilee of the Journal Dedicated to the Environment.....	67
J. Klinda: Životné prostredie Journal Fifty Years Helping the Environment.....	69
J. Klinda: Development of Environmental Periodicals in Slovakia.....	75
A. Buček, J. Lacina, V. Štěpánek: Landscape and Landscape Ecology in the Veronica Journal.....	79
J. Kolejka: Environmental Editorial Activities of the Former Institute of Geography, Czechoslovak Academy of Sciences in Brno.....	83
T. Hrnčiarová: Environmentally Oriented Publications at the Institute of Landscape Ecology of the Slovak Academy of Sciences.....	86
V. Ira: Contribution of the Geografický časopis Journal to Environmental Care.....	93
M. Janák, V. Šefflerová Stanová, M. Chrenková: Environmentally Oriented Publications of DAPHNE – Institute of Applied Ecology.....	97
D. Kollár: Natural and Cultural Heritage in Krásy Slovenska (Beauty of Slovakia) Journal.....	101

Contacts

Environmental Periodical and Non-Periodical Publications in Selected Workplaces.....	105
M. Boltížiar, P. Eliáš: Editorial Activities of Slovak Ecological Society of the Slovak Academy of Sciences.....	106
E. Kočícká, L. Miklós: The Pattern of the Environmental Publications at the Technical University in Zvolen..	108
E. Michaeli: Environmentally Oriented Publication Outputs at the Prešov University in Prešov.....	112
J. Supuka: Ecological and Environmental Aimed Edition Activities in Research and Education at Slovak University of Agriculture in Nitra....	114
J. Hreško: The Latest Publishing Activities at the Department of Ecology and Environmental Sciences of the Faculty of Natural Sciences of the Constantine the Philosopher University in Nitra.....	117
M. Boltížiar: Periodical Editorial Activities of the Department of Geography and Regional Development of the Faculty of Natural Sciences of the Constantine the Philosopher University in Nitra.....	118
J. Ladomerský: Environmentally Oriented Journals at the Matej Bel University in Banská Bystrica.....	120
M. Kozová, D. Blahútová, I. Tomčíková: Environmental Press at the Catholic University in Ružomberok.....	121

Tribune

How the Životné prostredie Journal Perceive its Editorial Board Members?...	124
---	-----

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 51

2/2017

Fifty Years of Environmental Press

Fifty years. It is just a negligible milestone from the perspective of landscape evolution. When considering human life, it is a mature age. From the point of view of environmental press publishing, it is a respectable age; considering myriad inconvenient social circumstances and hectic science history. Moreover, it is the type of press that was even undesirable in some periods, because it revealed conflicts of human society with nature, landscape and the environment.

Environmental press, with 50 years tradition, includes also the journal of Životné prostredie with its subtitle Revue for Theory and Care of the Environment. It is one of the few journals, which has never changed its name. The idea to establish a journal with such a provocative name in that period was not a thoughtless act but a very premeditated one and worthy of admiration. Although there are some scientific and professional journals exceeding its age, this one is somehow different. It has certainly highlighted, highlights, and hopefully will continue to shine the spotlight on all future environmental problems. When establishing this journal, professor Milan Ružička most likely did not expect such a great shift in journal focus and the emergence of new problems such as; climate change, environmental policy, environment manager systems, ecosystem services, geographical information systems, genetically modified organisms, biological security etc. However, these “new directions” in the environmental field can hardly be considered progress; it is more our incapacity to address the problems that accumulate and to cause the emergence of new ones; new problems we are unable to solve, despite being aware of them. How to proceed? Which way to choose?

In making such a decision, it is important to reconsider some themes from the first volume in 1967: *The Problems of Environment Formation and Conservation, Landscape, Housing, Light, Health, and Man – Society – Environment*. These topics can be considered bold, and hot, for that period. Today, they are quite ordinary, even if still actual. How has the urgency of problems addressed in the initial volumes decreased; themes such as *Lifestyle* (No. 6/1969), *Urbanization and Citizen* (No. 4/1970), *Polluted Air* (No. 5/1971) or *Stress* (No. 5/1975)? Certainly, urgency remains as strong today! What was simply named HEALTH in No. 5/1967 later changed to *Health for Everybody by 2000* (No. 4/1988), and in more recent volumes to *Environment and Health* (No. 5/1996), *Environmental Health* (No. 3/2002) and *Environment Impact on Human Health* (No. 4/2008). Obviously, HEALTH remains a current problem and continues to grow, hand-in-hand with accumulating environmental problems.

Now in conclusion: *Quo vadis the journal of Životné prostredie?* As written in printer's imprint, it is a peer-reviewed journal focusing on the current theoretical, methodological and practical issues of landscape ecological and environmental research. It is intended especially for scientists, specialists and teachers, but also for students and the general public in Slovakia and the Czech Republic. This is the main aim and mission of this journal. It is not a scientometrics oriented journal, it does not use global language, and it has “only” regional and national character. Although the editorial office continues its efforts to include our journal in international databases despite some problems, and also to contact not only Slovaks and Czechs but also authors from abroad to publish some articles in English. We do not want these two last issues to play a decisive role in its abolition. Certainly, together and individually, we maintain academic freedom, and we can therefore manage our research direction by ourselves – however – the Slovak Academy of Sciences has provided such a favorable environment for journal foundation, we hope that this same environment will not cause its destruction. It is the Academy itself that should support us in promoting environmental issues, and we desperately hope that the Academy will not desert us in this hour of need.

Tatiana Hrnčiarová